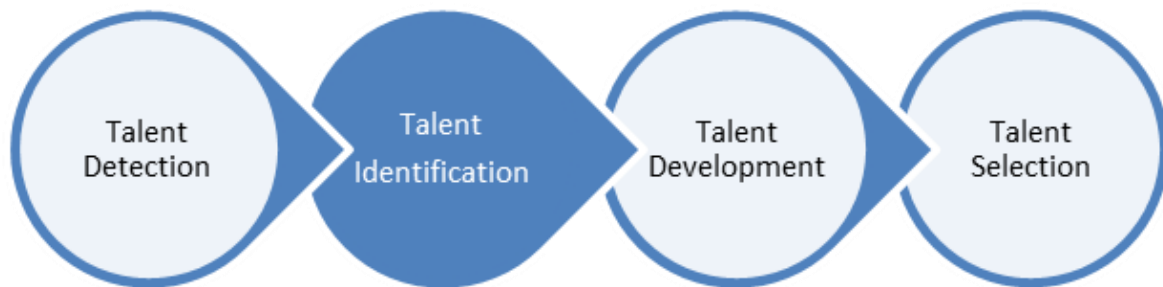

مدل ها و نظام های استعداد یابی در ورزش

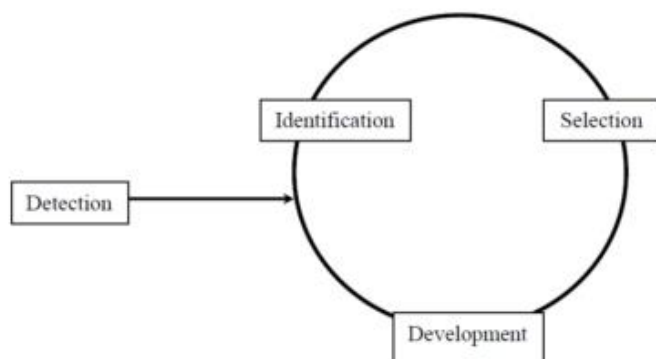

Figure 1

Key stages in the talent identification and development process (Williams & Reilly, 2000)

فرایند استعدادیابی از نظر نلسون، پاین و سوتینهام شامل ۴ مرحله است:

ویژگی	سن	مرحله استعدادیابی
اطلاعات فردی، ارزیابی فیزیکی، ارزیابی ساده آمادگی جسمانی	۱۰-۱۲	اول
آزمونهای ساده تخصصی رشته موردنظر	۱۳-۱۵	دوم
آنتروپومتریک، درصد چربی، وضعیت تغذیه، جسمانی، حجم و ظرفیت ریوی	۱۶-۱۸	سوم
اندازه گیری بالیدگی، بیومکانیکی، عصبی-عضلانی، فاکتورهای خونی	۱۸ به بالا	چهارم

مدل گیمبل (Gimbel)

یک دانشمند آلمانی (۱۹۷۶) بود که معتقد بود:

- ورزشکار در ۱۸ تا ۲۰ سالگی به اوج عملکرد دست پیدا می کند.
- یک دوره ۸ تا ۱۰ سال برای پرورش قهرمان ضروری است.
- در ۸ تا ۹ سالگی مشخص می شود که فردی مناسب است یا خیر؟
- هر یک تا ۲ سال آزمون هایی گرفته شود و با توجه به نتایج آزمون تصمیم گیری شود.

مدل هاری (Harre)

یک دانشمند آلمانی (۱۹۸۲) بود که معتقد بود:

- اولین گام در کشف استعداد این است که کودکان زیادی را در برنامه های تمرینی شرکت داده شوند.

کشف استعداد باید در دو مرحله انجام شود:

۱. مرحله عمومی
۲. مرحله اختصاصی

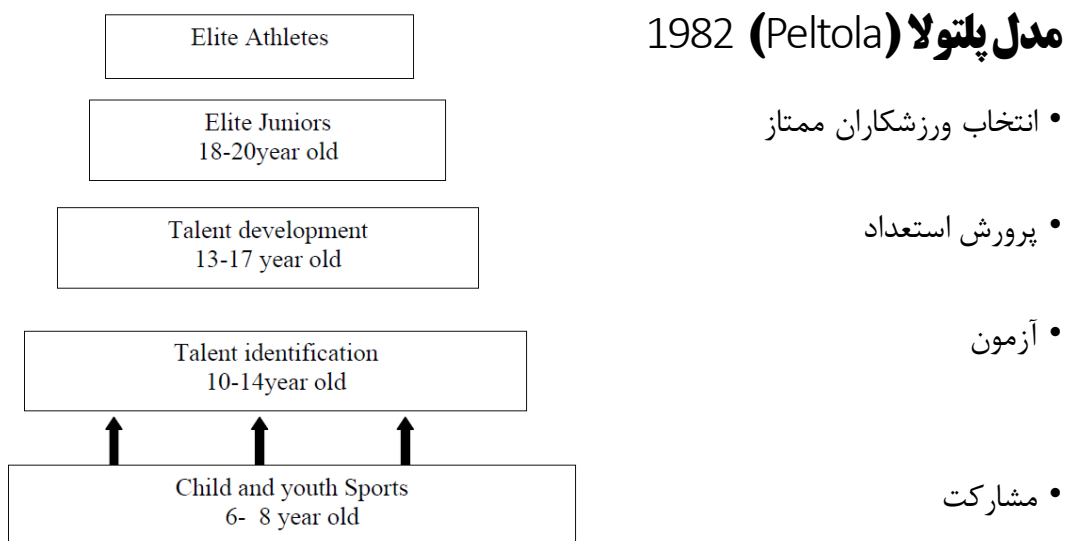
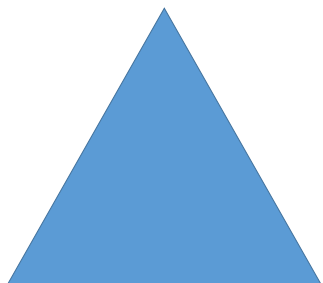

Figure 4

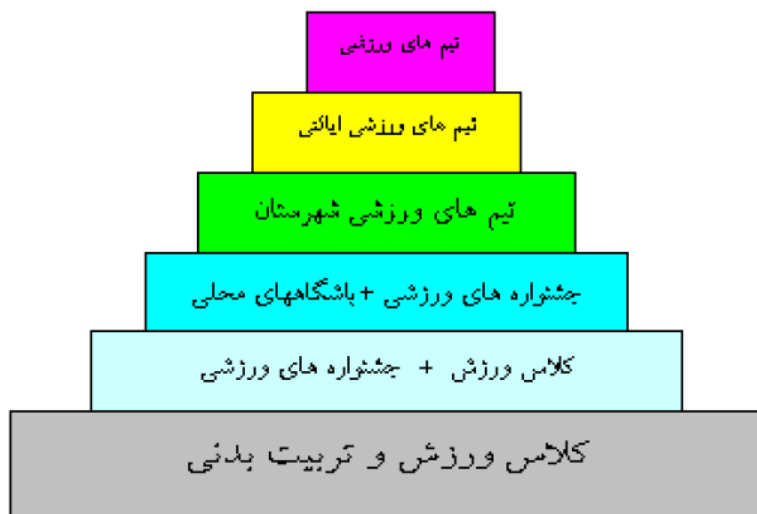
Petola's (1992) Long-term Model for Talent Identification and Development.

مدل ماتسودو (Matsudo) 1987

یک مدل هرمی است در کشور برزیل اجرا می شود.
در والیبال نتایج خوبی داشته است.

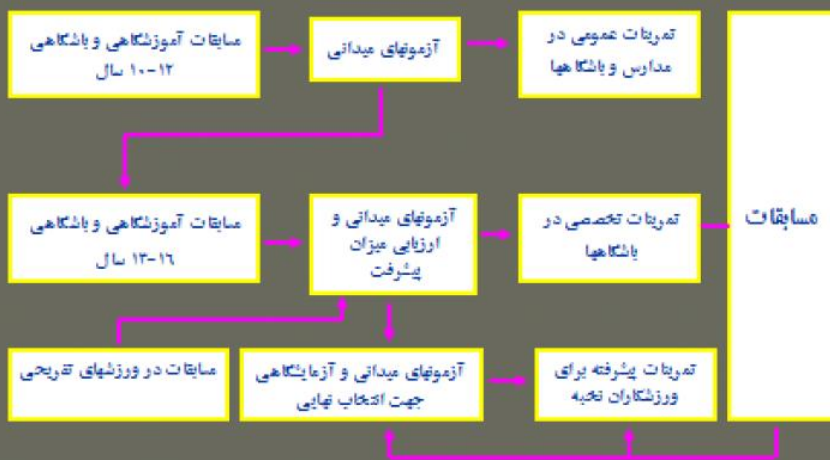

مدل هرمی استعدادیابی در برزیل

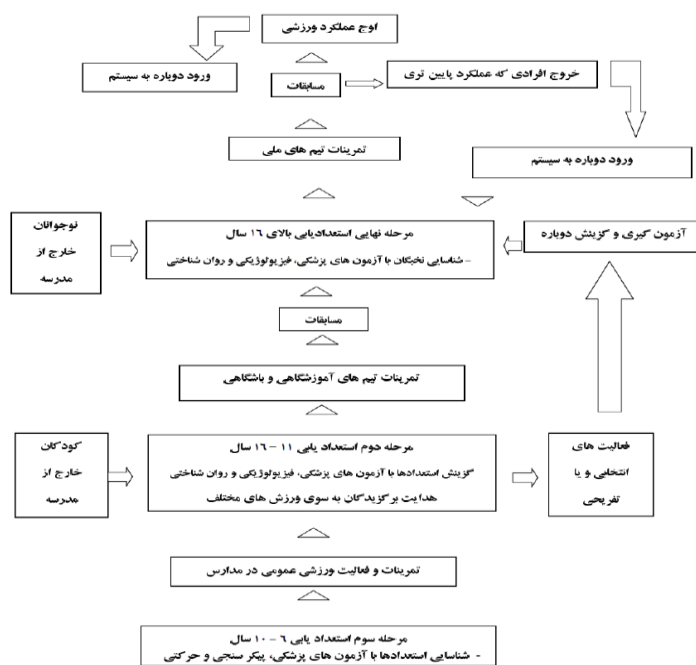
استرالیا :

برنامه های استعدادیابی در استرالیا از دهه ۱۹۹۰ آغاز گردید و این برنامه ها از بخش های زیر تشکیل می شد:

سیستم مبتنی بر وب یا روش آنلاین استعدادیابی

- در استرالیا افراد می توانند از طریق سایت مشخصات و رکوردهای خود را ثبت کرده و پس از بررسی به مرکز ارزیابی استعداد دعوت می شوند.

شکل ۴- الگوی استعدادیابی ورزشی پیشنهاد شده برای ایران (آقامعلی نژاد ، ۱۳۷۹)

استعداد یابی در کودکان

استعدادیابی ورزشی در کودکان، فرآیندی علمی و چندمرحله‌ای است که با هدف شناسایی، ارزیابی و پرورش توانایی‌های ذاتی و حرکتی آنان انجام می‌شود.

این فرآیند شامل مراحل زیر است:

مرحله شناسایی اولیه: بررسی علائم جسمی و روانی مرتبط با استعدادهای حرکتی (سرعت، هماهنگی، انعطاف و تمرکز).

مرحله ارزیابی تخصصی: استفاده از آزمون‌های علمی جسمانی و روانی توسط مربیان و متخصصان زیست‌حرکتی.

مرحله هدایت و توسعه: انتخاب ورزش مناسب بر مبنای ویژگی‌های فردی و برنامه‌ریزی برای رشد بلندمدت کودک.

این رویکرد به والدین و مربیان امکان می‌دهد مسیر رشد ورزشی طبیعی و پایدار را از سنین پایین هدایت کنند.

فرآیند استعداد یابی در کودکان

استعدادیابی ورزشی کودکان فرایندی چندبعدی است که با ارزیابی جسمانی، روانی و ژنتیکی به شناسایی توانایی‌های بالقوه می‌پردازد.

این ارزیابی‌ها با آزمون‌های تخصصی، مشاهدات مربیان و ابزارهای فناوری انجام می‌شوند تا مسیر مناسب رشد ورزشی تعیین شود.

با حمایت والدین، تنوع در فعالیت‌ها و توجه به سلامت جسم و روان، می‌توان زمینه شکوفایی واقعی استعدادهای ورزشی را فراهم کرد.

اهمیت استعدادیابی در کودکان

استعدادیابی ورزشی در کودکان نقش مهمی در سلامت جسمی، رشد روانی و اجتماعی، و توسعه آینده ورزشی کشور دارد.

این فرآیند با تشویق به فعالیت بدنی منظم، سبب بهبود سلامت و پیشگیری از چاقی می‌شود. همچنین با تقویت تیم‌ورک، مسئولیت‌پذیری و اعتماد به نفس، به رشد شخصیتی کودک کمک می‌کند.

علاوه بر آن، ورزش منظم تمرکز و مدیریت زمان را بهبود داده و از استرس، اضطراب و رفتارهای آسیب‌زا جلوگیری می‌کند.

شناسایی استعدادهای برتر از سنین پایین، پایه‌گذار تربیت قهرمانان حرفه‌ای و پیشرفت ورزش ملی است.

بهترین فعالیت بدنی برای کودکان

➤ بهترین فعالیت بدنی برای کودکان باید متناسب با سن، علاقه و توانایی‌های جسمی آنها باشد و در عین حال حس شادی و سرگرمی را تقویت کند.

➤ در سنین ۳ تا ۵ سال، بازی‌های آزاد مثل دویدن، پریدن، توپ‌بازی، و رقص مناسب‌اند.

➤ بین ۶ تا ۹ سال، کودکان می‌توانند در ورزش‌های تیمی، دوچرخه‌سواری، شنا و ژیمناستیک شرکت کنند.

➤ در سنین ۱۰ تا ۱۲ سال، ورزش‌های سازمان‌یافته و رقابتی مانند فوتبال، تنیس، شنا و هنرهای رزمی، برای رشد جسمی و تقویت مهارت‌های اجتماعی آن‌ها بسیار مؤثر است.

چند تذکر

- در انتخاب فعالیت بدنی برای کودکان باید به تنوع و جذابیت آن توجه کرد تا با لذت همراه باشد.
- فعالیت‌ها باید ایمن و تحت نظارت انجام شوند و با سن و توانایی‌های جسمی و روانی کودک تناسب داشته باشند.
- نقش تشویق و حمایت والدین و مربیان نیز بسیار مهم است تا کودک با انگیزه و اعتماد به نفس ادامه دهد.

فرایند قبل پذیرش کودکان در باشگاه به عنوان عضو باشگاه

۱. فاز غربالگری اولیه (سنجش اولیه در باشگاه)

در این مرحله، شما باید کودک را در محیط باشگاه تحت نظر بگیرید تا داده‌های شما با اطلاعات دریافتی از خانواده مقایسه شود و ببینید کودک چقدر با محیط جدید سازگار است.

آیتم‌هایی که باید در این فاز مشاهده شوند (مدت زمان: معمولاً ۲ تا ۴ هفته تمرین):

پاسخ به دستورالعمل‌های جدید: آیا کودک می‌تواند دستورات پیچیده‌تری را که مستقیماً توسط شما داده می‌شود، درک و اجرا کند؟
 انطباق‌پذیری (Adaptability): اگر یک تمرین را خراب کرد، آیا می‌تواند به سرعت برنامه خود را اصلاح کند و تمرین بعدی را بهتر انجام دهد؟
 انگیزه در حین کار سخت: آیا سطح انرژی و اشتیاق او در پایان یک جلسه تمرینی سخت، با شروع جلسه قابل مقایسه است؟

۲. فاز پایش و پایش مجدد (Long-Term Monitoring)

اگر کودک در فاز غربالگری اولیه عملکرد قابل قبولی داشت و نشانه‌های مثبتی بروز داد، فرایند تشخیص استعداد شروع می‌شود. این مرحله نیاز به زمان دارد:

پایش نرخ پیشرفت (Rate of Improvement): آیا کودک پس از هر واحد آموزشی، پیشرفت ملموسی نسبت به هفته قبل نشان می‌دهد؟ (به عنوان مثال، اگر پرش او در هفته اول ۱ متر بود، در هفته چهارم ۱.۱ متر شود).

سنجش واکنش به اصل تنوع ورزشی (Diversification): او را در معرض چند مهارت حرکتی متفاوت قرار دهید (مثلاً دویدن سرعتی، تعادل دینامیک، و تمرینات قدرتی سبک). ببینید کدام مهارت‌ها را سریع‌تر از سایر هم‌تیمی‌ها فرا می‌گیرد.

• مدیریت انتظارات زمانی و جلوگیری از خستگی

بزرگترین نگرانی خانواده‌ها زمان‌بندی و فرسودگی است. شما باید بر اساس مدل‌های توسعه ورزشی به آن‌ها زمان‌بندی بدهید و تأکید کنید که استعداد قهرمانی، تاریخ انقضا ندارد، بلکه نیازمند مدیریت صحیح است.

۱. نگاه واقع‌بینانه به سن و زمان‌بندی قهرمانی نحوه بیان به خانواده: “باید بین ‘شروع آموزش‌های تخصصی’ و ‘رسیدن به سطح قهرمانی’ تمایز قائل شویم. در حال حاضر، ما در مرحله ‘شروع آموزش تخصصی’ هستیم.”

✓ نکته کلیدی در مورد “از بین نرفتن استعداد”: “استعداد به معنای پتانسیل اولیه است. اگر کودک در این سنین با انگیزه درونی قوی و مربیگری صحیح همراه شود، این پتانسیل حفظ می‌شود. آنچه استعداد را از بین می‌برد، فشار بیرونی، تمرین بیش از حد قبل از بلوغ و از دست دادن لذت است، نه فقط گذر زمان. بنابراین، مدیریت حجم تمرین (که در برنامه ما لحاظ می‌شود) مهم‌ترین تضمین ما در برابر فرسودگی است.

ریسک اصلی	تمرکز اصلی	سن تقریبی (بسته به رشته)	مرحله
عدم رشد کافی مهارت‌های پایه.	یادگیری مهارت‌های پایه، لذت بردن، تنوع حرکتی.	۸ تا ۱۲ سال	آموزش پایه (سن فعلی)
فرسودگی (Burnout) یا آسیب‌دیدگی.	افزایش حجم و شدت تمرینات، انتخاب رشته اصلی.	۱۲ تا ۱۵ سال	تخصصی شدن (Specialization)
از دست دادن انگیزه درونی به دلیل فشار بیرونی.	رقابت در سطوح ملی/بین‌المللی، بلوغ جسمی و روانی.	۱۵ سال به بالا	عملکرد سطح بالا